

- активне використання поліцією можливостей мережі Інтернет, створення сторінок у соціальних мережах, чат-ботів, каналів тощо;
- використання соціальної реклами у засобах масової інформації (телевізійна реклама, реклама на радіо, реклама у періодичних виданнях), зовнішньої реклами, реклами на транспорті, друкованої реклами (буклети, календарі, плакати тощо), реклами в Інтернеті (текстові блоки, тематичні сайти, блоги, форуми, онлайн ігри) тощо.
- організація платформ неформального спілкування поліції та громади, проведення дебатів, форум-театрів (постановок, спрямованих на висвітлення певних проблем, фонових для злочинності явищ: наркоманії, алкоголізму тощо), «живих бібліотек» (захід, в основі якого лежить вибір учасниками («читачами») співрозмовників («книг») за допомогою спеціального координатора («бібліотекаря») та своєрідного каталогу), масових заходів, зокрема акцій фестивалів, концертів, форумів, змагань, конкурсів, виставок тощо.

Резюмуючи викладене, слід відзначити, що питання підвищення рівня довіри населення до поліції потребує подальших наукових досліджень з метою визначення найбільш актуальних організаційних форм підвищення довіри як основного критерію ефективності діяльності поліції.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580–VIII. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n922> (дата звернення: 19.10.2020).
2. Філософський енциклопедичний словник. В. Шинкарук. Київ : Абрис, 2002. 744 с
3. Фукуяма Ф. Доверие. Социальные добродетели и путь к процветанию. М.: изд-во АСТ, 2004. 304 с.
2. Довіра в сучасному соціумі / О. М. Кожем'якіна // Вісник Інституту економіки та прогнозування. 2011. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vier_2011_11_9 (дата звернення 20.10.2020).

Одержано 30.10.2020

УДК 351/354

Ігор Михайлович НЕКЛОНСЬКИЙ,

кандидат військових наук,

викладач кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт

Національного університету цивільного захисту України

АНАЛІЗ ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК ПОНЯТТЯ У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ТА ЗАКОНОДАВЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У наш час небезпека є об'єктивною і очевидною субстанцією, що має місце в реальній дійсності. Прагнення людини убезпечитися від небезпечних чинників, явищ і процесів є природним і надзвичайно актуальним. Безпека повинна створювати гармонію і переборювати протиріччя у відносинах «людина – техніка», «техніка – техніка», «людина – навколишнє середовище», у взаєминах між людьми, особою і державою, суспільством, між націями і державами.

Усі соціальні науки, у тому числі філософія, соціологія, культурологія, політологія, правознавство тощо, розробляючи проблеми гуманної безпеки або забезпечення безпеки людини, держави, народів, повинні спиратися у своїх дослідженнях на загальнонаукову категорію «безпека».

Категорію «безпека» у правознавстві (правову безпеку) доцільно трактувати як суспільну безпеку, безвідносно до того, чи забезпечує безпека захист публічного або приватного права. Право може розглядатися в системі управління як засіб (інструмент)

забезпечення безпеки (безпечного існування) особистості, суспільства і держави, тобто застосовується нормативно-інструментальний підхід у тлумаченні співвідношення категорій «суспільна безпека» і «правова безпека».

Правову безпеку потрібно розглядати як фундаментальну категорію. Категорія «суспільна безпека» важлива для розуміння права і багато в чому визначає його сутність та основні риси, значною мірою впливає на зміст і сутність праворозуміння, нормотворчості та правозастосування. Правову безпеку варто розглядати як загальну людську цінність, оскільки вона є однією з постійних потреб, яка детермінована природними умовами життя людини, суспільства, людства, а також як суспільне благо, котре покликане забезпечити існування інших благ.

У сучасній світоглядно-філософській думці існують два основні підходи до розуміння поняття «національна безпека». Фундатором першого, реалістичного підходу до розуміння даного поняття, є американський фахівець у галузі політичних наук Г. Моргентхау, який визначив національну безпеку як недоторканність території та інститутів держави, зробивши наголос на воєнну і політичну безпеку, що складає традиційне розуміння. Другий підхід – *Human Security* – розвивався в межах ідеалістичної теорії міжнародних відносин і позначався аналізом воєнних, політичних, економічних, соціальних, гуманітарних, екологічних проблем [1].

Український законодавець виходячи з другого підходу за роки державної незалежності сформував повносилу правову базу політики національної безпеки, основою для якої є чинна Конституція України (ст. 3, 17). Основними категоріями, які становлять зміст національної безпеки, є: «національна безпека»; «національні інтереси»; «об'єкти національної безпеки»; «суб'єкти національної безпеки»; «принципи національної безпеки»; «функції національної безпеки»; «система (складові) національної безпеки»; «загрози, ризики і небезпеки національній безпеці»; «характеристика національної безпеки»; «фактори забезпечення національної безпеки»; «форми, засоби, методи та технології забезпечення національної безпеки» та ін.

Атрибутивними рисами національної безпеки, які характеризують її як систему, є незалежність, стійкість і стабільність та здатність до удосконалення саморозвитку і прогресу. Правовою основою функціонування системи національної безпеки України є Загальна декларація прав людини, Конституція України, закони, які безпосередньо стосуються регулювання відносин у сфері національної безпеки.

Даючи визначення держави, як правило, цитують Конвенцію про права і обов'язки держав, яка прийнята на VII Міжнародній конференції американських країн у 1933 році у Монтевідео, в якій йдеться мова про права і обов'язки держав: держава, будучи представником міжнародного права, має право видавати свої закони, управляти, визначати юрисдикцію й компетентність власних служб і організацій та закони, що прийняті в цій державі, є обов'язковими для всіх, хто мешкає на території цієї держави [2].

Спираючись на історію необхідно зауважити, що питання про безпеку держави розглядалось під час розподілу прав та обов'язків між гетьманом і «козацьким народом» у Конституції Пилипа Орлика [3], яка стала унікальним історичним документом, що відтворив на козацьких засадах основи демократичного устрою сучасної України. Поняття «державна безпека» на теренах України згадується в ухваленому в серпні 1881 р. Положенні про заходи щодо охорони державного порядку та громадського спокою [4]. При цьому поняття трактувалося як рівноправне з терміном «суспільна безпека».

Сьогодні поняття «державна безпека», «національна безпека», «національні інтереси», «загрози національній безпеці» і «забезпечення державної безпеки» визначаються в Конституції України (ст. 17), законах «Про основи національної безпеки України» (ст. 7, 8), «Про Службу безпеки України» (ст. 24), «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» (ст. 1, 3, 4, 6, 8).

Безпека завжди пов'язана з певними обмеженнями динаміки системи, зниженням її ступенів свободи у зовнішньому середовищі. Це обумовлено тим, що збереження системи безпеки гарантується її певним інформаційно-комунікаційним змістом.

Список бібліографічних посилань

1. Блюменау Д.И. Информация: миф или реальность? (О состоянии понятий «знание» и «социальная информация») НТИ. Сер. 2. 1985. № 2. С. 1–4.
2. Туском Жан. Міжнародне право: Підручник. Пер. з франц. К.: «АртЕк», 1998. 416 с.
3. Договори і постанови прав і свобод військових між Ясновельможним Його Милості паном Пилипом Орликом, новообраним гетьманом Війська Запорізького, і між генеральними особами, полковниками і тим же Військом Запорізьким з повною згодою з обох сторін. Затверджені при вільному обранні формальною присягою від того ж Ясновельможного Гетьмана. Підтверджені 5 квітня 1710 року від Різдва Христового. URL: <http://gska2.rada.gov.ua/site/-const/istoriya/1710.html> (дата звернення: 12.11.2020)
4. Собрание указов 1881 г., 9 сент., ст. 646. Полное собрание законов Российской империи: собрание третье, т. 1 со дня восшествия на престол государя императора Александра Александровича по 31 дек. 1881 г. от № 1–385и дополнения. СПб., 1885. С. 261.

Одержано 12.11.2020

УДК 342.9

Іван Іванович ОСИПЧУК,

здобувач Науково-дослідного інституту публічного права

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Останні мирові події свідчать про зростання загроз для національної безпеки більшості країн світу, це пов'язано з багатьма чинниками, а саме: бажання впливати на геополітику; перерозподіл економічних ресурсів; політичні складові; боротьба за природні ресурси та контроль за ядерною зброєю; розповсюдження тероризму на релігійному та політичному підґрунті. Всі ці чинники впливають на стан забезпечення національної безпеки України, яка на сьогодні вмонтована в мирову геополітику. Одним із основних суб'єктів забезпечення національної безпеки є Служба безпеки України, на яку покладено завдання щодо запобігання, виявлення, протидія та боротьба із загрозами національній безпеці.

Зауважимо, що згідно Закону України «Про національну безпеку України» [1] загрозами національній безпеці України є явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей. Запропоноване визначення, на нашу думку, не дає повного уявлення про зміст цієї категорії, що негативно впливає на практику правозастосування. Вважаємо, що ключовим в розумінні сутності і змісту категорії «загрози національній безпеці» повинно бути відсутність не санкціонованого впливу на об'єкти або предмети, від яких залежить життя, здоров'я, безпека, як окремого громадянина так і нормального функціонування держави. На сьогоднішній день такою категорією може бути «критична інфраструктура». Так, відповідно до проекту закону «Про критичну інфраструктуру та її захист» під критичною інфраструктурою пропонується розуміти сукупність об'єктів, які є стратегічно важливими для економіки і національної безпеки, порушення функціонування яких може завдати шкоди життєво важливим національним інтересам [2].

Тому пропонує внести зміни в абз. 6 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України» в розуміння категорії «загрози національній безпеці» та викласти останню в такій редакції: «є об'єкти критичної інфраструктури виведення з ладу або